

11. *Lacerta taurica taurica* Pall. — Кримски гущеръ.

Lacerta taurica Pall.; Ковачевъ, Херпетологична фауна 1912. стр. 30.

Lacerta taurica Pall.; Schreiber, Herpetologia europaea 1912. p. 439.

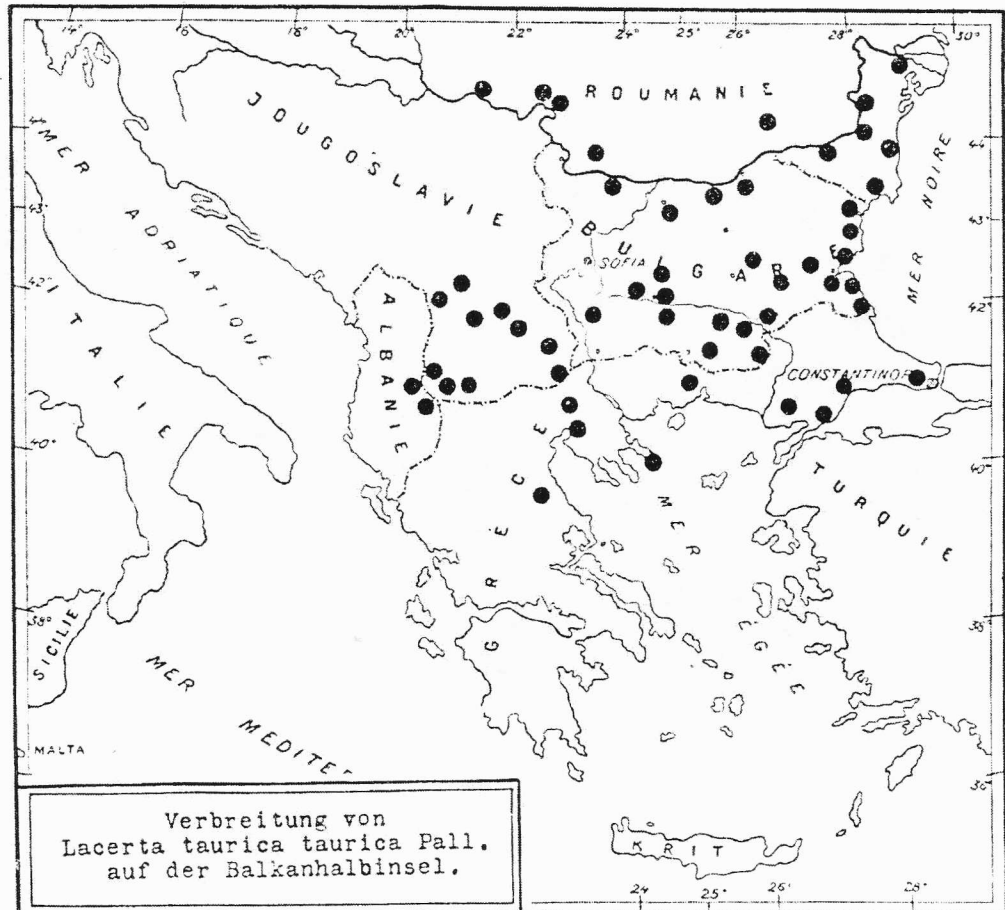
Lacerta taurica Pall.; Никольскій, Фауна Россіи 1915. стр. 338.

Срѣща се главно въ източната половина на България и то изъ низкитѣ топли мѣста, особено изъ лозята, полянитѣ и обраслитѣ съ храсти мѣста.

Изъ планинскитѣ мѣста и по високитѣ полета на юго-западна България го нѣма. Не се срѣща по севернитѣ склонове на Витоша и Рила планини (Софийско и Самоковско), нѣма го сжцо по Люлинъ и Лозенъ планини. Названието „кримски гущеръ“ е преводно отъ латинското.

Разпространение въ България:

Черноморското крайбрѣжие: 1. Въ околността на с. Шабла, Балчишко (Ковачевъ 1912 стр. 30). — 2. Въ лозята на гр. Варна, край брѣга (наблюдалъ Йорд. Цонковъ, 23. VIII. 1931 год.). — 3. Покрай пѣтя между с. Га-

Карта № 8. — Разпространението на типичната форма отъ Кримския гущеръ (*Lacerta taurica taurica* Pall.) по Балканския полуостровъ.

лата, не рѣдкѣ (наблюдалъ Д-ръ Бурешъ, 23. V. 1928 год.). — 4. Въ мѣстността „Дикили-ташъ“ и около с. Гебедже, Варненско (Ц. М., 3 екз., май 1925 отъ Н. Радевъ). — 5. Около с. Девня, Варненско (Ковачевъ 1912 стр. 30). — 6. При устието на р. Камчия (Ковачевъ 1912 стр. 30). — 7. Въ околността на гр. Месемврия (Ковачевъ 1912 стр. 30; Зоолог. Сбирка на Соф. Универс.). — 8. Пода при гр. Бургасъ (Цар. М., 16. V. 1919 отъ П. Дрѣнски); около гр. Бургасъ (Ковачевъ 1912 стр. 30). — 9. Въ околността на гр. Созополъ и Атъ-Лиманъ (Ковачевъ 1912 стр. 30). — 10. При Зейтинъ-Бурну, Василиковско (2 екз. Ц. М., 15. V. 1930 отъ П. Дрѣнски). При гр. Василико (6 екз. Ц. М., 10. VI. 1933 отъ Йорд. Цонковъ и П. Дрѣнски). — 11. Около

гр. Ахтополъ (2 екз. Ц. М., юлий 1920 отъ Д. Илчевъ; 4 екз., 5. V. 1921 отъ П. Петковъ и 1 екз. на 11. VI. 1933 отъ Йорд. Цонковъ). — 12. Въ околността на с. Ръзово, Малко-Търновско, източнитѣ поли на Странджа пл. (2 екз. Ц. М. отъ Н. Радевъ и 7 екз., 12 юний 1933 год. отъ П. Дрънски и Йорд. Цонковъ) и при с. Бродилово (Ц. М., май 1923 отъ Н. Радевъ).

Северна България: 1. Изъ лозята, нивята и полетата на Русенския окръгъ, се срѣща често (Ковачевъ 1912 стр. 30; Boulenger 1920. I р. 393). — 2. Въ околността на гр. Свишовъ (Ковачевъ 1912 стр. 30, споредъ Werner) и при с. Бѣлене (Фр. Фусъ). — 3. Около гр. Орѣхово (Ковачевъ 1912 стр. 30). — 4. При с. Садовецъ, Плѣвенско (Цар. Муз., октомврий 1926 год.) и около с. Опанецъ, Плѣвенско (2 екз. Ц. М., 28. V. 1922 отъ Н. Радевъ).

Южна България: 1. Около с. Кара-Мусалъ, Татаръ-Пазарджишко (Ц. М., 21. V. 1923 отъ Н. Радевъ). — 2. Изъ мѣстността „Лаута“ при гр. Пловдивъ (2 екз. Ц. М., 4. XI. 1930 отъ В. Юлиусъ); Кричимската Курия при гр. Пловдивъ (3 екз. Ц. М., 1. VI. 1919 отъ Д-ръ Бурешъ и 5 екз., 15. VIII. 1930 отъ В. Бояджиевъ); с. Крумво, Станимашко (2 екз. Ц. М., 23. V. 1931 г. отъ Ат. Димитровъ). — 3. При с. Чукурлий, Карловско (Ц. М., 2. V. 1922 отъ Д. Илчевъ); Карловскитѣ и Хисарскитѣ бани (Ковачевъ 1912 стр. 30). — 4. Около Сливенскитѣ бани (Ковачевъ 1912 стр. 30). — 5. Пода при Бургасъ (2 екз. Ц. М., 19. III. 1933 год. отъ В. Петровъ). — 6. При гр. Карнобатъ, Кулазлийската Курия (Зоол. Сбир. на Соф. Универ., 9. VIII. 1910 отъ Н. Тополски). — 7. Мѣстността „Орманъ“, Ямболско (2 екз. Ц. М., 20. IV. 1933 г. отъ Д. Папазовъ). — 8. Въ околността на гр. Харманлий (6 екз. Ц. М., презъ 1926 и 1927 год. отъ Т. Теневъ) и при с. Надежденъ, Харманлийско (2 екз. Ц. М., 20. VII. 1930 отъ Г. Добревъ). — 9. Хасковско (2 екз. Ц. М., 7. VIII. 1932 год. отъ Пор. Бандарски). — 10. Около Нова-Загора (1 екз. Ц. М., 8. III. 1933 год. отъ В. Гоговъ). — 11. Около гр. Кърджали (3 екз. Ц. М., 14. VII. 1913 отъ Н. Тополски и 1 екз. отъ В. Гоговъ, 6. XI. 1927 год.). — 12. Въ мѣстността „Манда-Ташъ“, Сакаръ пл. (5 екз. Ц. М., 2. V. 1926 отъ Н. Радевъ). — 13. Около гр. Орта-Къой (3 екз. Ц. М., 24. V. 1932 год. отъ Б. Ахтаровъ). — 14. Горно-Джумайско (1 екз. Ц. М., 17. VII. 1932 год. отъ Йорд. Цонковъ и П. Дрънски). — 15. Около Свиленградъ (9 екз. Ц. М., 36. VI. 1933 год. отъ Т. Теневъ).

На Балканския полуостровъ типичната *Lacerta taurica taurica* се срѣща освенъ въ почти цѣла България и Добруджа още и въ южна Тракия (чакъ до Мраморно и Егейско морета) и въ цѣла Македония (чакъ до Солунъ и Халкидическия полуостровъ и до източната Албанска граница). Въ Гърция го има при Каламата и Лариса (съобщава Sугѣп). По на югъ, въ Гърция и въ южна Албания се срѣща подвида *jonica* Lehrs, а въ северозападната частъ на полуострова (отъ северна Албания презъ Черна-Гора, Босна, Херцеговина, Кроация, Истрия до Крайна) се срѣща подвида *fiutana* Wern.

Въ източна Тракия типичната форма се срѣща на Куру-Дагъ планина (до 900 м. вис.), при гр. Кешанъ (1 екз. въ Цар. Музей, 30. IV. 1913 отъ Д-ръ Бурешъ) и по Текиръ-Дагъ (до 800 м. вис.) около с. Ганосъ, при Родосто (3. V. 1913 Д-ръ Бурешъ) и при Ксанти (Бурешъ). Въ Македония я има

при Солунъ, Кукушъ, Верия (Chabanaud 1914 p. 22), Калканделле (Doflein 1921 p. 691), Охридъ (Volkaу 1924 p. 20), Скопие, Ресенъ, Битоля, Дойранъ, Струмица, Шипъ, Овче-поле и Косово (Караманъ 1928 стр. 133). Една карта за разпространението на казанитѣ 3 подвида (*taurica*, *jonica* и *fiutana*) по Балканския полуостровъ сж дали Kopstein и Wettstein презъ 1920 год. Нашитѣ данни за разпространението на типичната *taurica* въ България идатъ да попълнятъ тая карта.

Общото разпространение на *Lacerta taurica* заедно съ неговитѣ подвидове обхваща само: Балканския полуостровъ, Кримския полуостровъ, Унгария и южна Ромъния. Типичния *Lacerta taurica taurica* е разпространенъ въ Кримъ, южна Ромъния (само край Дунава), Добруджа (при Силистра, Калиякра, Кюстенджа и Тулча; споредъ Călinescu 1931 p. 12), почти цѣла България, Сърбия (източна и южна), Македония и Тракия до Цариградъ (Boulenger 1920. 1. p. 393). На о-въ Критъ я нѣма.

Отъ приложената тукъ карта за разпространението на *Lacerta taurica taurica* Pall. се вижда, че типичната форма на този гущеръ се срѣща само въ източната и юго-източна области на Балканския полуостровъ. Западната половина на полуострова е заета отъ подвида *fiutana* Wern., а най-юго-западната — отъ подвида *jonica* Lehrs. Извънъ Балканския полуостровъ той се срѣща само въ южна Ромъния, край р. Дунавъ отъ Бузиашъ чакъ до делтата на р. Дунавъ, а сжщо така и въ Кримъ. Центъра на неговото разпространение не е Кримския полуостровъ, а източната половина на Балканския полуостровъ, именно България. Той е типиченъ балкански елементъ въ нашата фауна.